

Argumentacja i racjonalna zmiana przekonań

W dniach 1—3 kwietnia 2009 roku w Ustroniu odbyła się konferencja *Argumentacja i racjonalna zmiana przekonań*, zorganizowana przez Instytut Filozofii Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego. Idea konferencji zrodziła się w grupie logików z kilku krajowych uczelni zajmujących się logiką nieformalną (czy — w innej terminologii — logiką praktyczną), których działania koordynował dr Krzysztof Szymanek z Zakładu Logiki i Metodologii UŚ¹.

Logika nieformalna to stosunkowo młody, wyłaniający się dopiero nurt badań, obejmujący zagadnienia poprawności rozumowań w języku naturalnym, analizę i ocenę „realnych” argumentów, błędy logiczne, zasady krytycznego myślenia. W przeciwieństwie do logiki formalnej (która zresztą identyfikowana bywa z logiką jako taką) logika nieformalna nie ma wypracowanej, swoistej metodologii i znajduje się jeszcze w okresie przedparadygmatycznym. „Logicy nieformalni” na ogół rezygnują ze stosowania standardowych metod logiki formalnej, wychodząc z przekonania, że metody te w swoim dotychczasowym kształcie nie nadają się do adekwatnego opisu rozumowań pojawiających się w życiu społecznym ani do oceny poprawności logicznej rozumowań tej sfery. Swoje rozważania prowadzą najczęściej w języku pozbawionym formuł i algebraicznych przekształceń, zrozumiałym dla laika, nienasiąknętych (jeszcze!) specjalistyczną terminologią, odwołując się często — przy braku zaplecza „twardej” metodologii — do zdrowego rozsądku i logicznego wyczucia. Ich studia zorientowane są na rozumowania spotykane w życiu społecznym: w publicystyce, w sporach politycznych i światopoglądowych czy w życiu towarzyskim. Pomimo braku rozwiniętej metodo-

¹ Dane między innymi na temat składu komitetów: organizacyjnego i programowego znajdują się na stronie konferencji: <http://argumentacja.pdg.pl/arzp/>.

logii i związanego z nią aparatu pojęciowego samo ukształtowanie się nowego kierunku stanowi istotny przełom. Badania w ramach logiki nieformalnej objęły swym zasięgiem olbrzymią liczbę zjawisk, które nie interesowały zgoła poprzednich pokoleń badaczy. Zwróciły uwagę na wiele kwestii o fundamentalnym znaczeniu, wcześniej pomijanych czy lekceważonych przez logików formalnych.

Ponieważ jądrem zainteresowań logiki nieformalnej jest argumentacja, badania nieuchronnie wkraczają na tereny dziedzin takich, jak retoryka, lingwistyka, psychologia, teoria komunikacji, informatyka, nawet filozofia. Na świecie coraz większa grupa naukowców rozmaitych dyscyplin prowadzi intensywne studia zarówno w zakresie logiki nieformalnej, jak i dziedzin pokrewnych. Także w Polsce zagadnienia te zaczynają cieszyć się rosnącym zainteresowaniem. Nadal jednak tematyka „nieformalna” stanowi jedynie wąski, niewiele znaczący margines na konferencjach logicznych, na których króluje logika matematyczna.

Zamiarem organizatorów konferencji *Argumentacja i racjonalna zmiana przekonań* było zarówno zintegrowanie polskiego środowiska akademickiego różnych specjalności pracującego nad problematyką argumentacji, przegląd zainteresowań naukowych i wyników badawczych, jak i stworzenie warunków sprzyjających poszerzeniu pola współpracy. Konferencja, zgodnie z zamierzeniami organizatorów, miała interdyscyplinarną formułę. Pośród 30 uczestników konferencji znajdowali się oprócz logików filolodzy i lingwiści, filozofowie, informatycy, prawnicy. Wygłoszone referaty obejmowały dość szerokie spektrum: od analizy rozumowań literaturoznawców (dr Maciej Gorzyński), przez tematykę najbardziej typową dla logiki nieformalnej (np. referat dr. Marcina Lewińskiego) do badań formalno-algorytmicznych (referat dr Katarzyny Budzyńskiej i dr Magdaleny Kacprzak). Szczególnie ważne były wykłady wygłoszone przez zaproszonych gości, wśród których znajdowali się: prof. Teresa Hołówka, prof. Jerzy Pogonowski, prof. Wojciech Suchoń, prof. Marek Tokarz.

Zarówno wygłoszone na konferencji referaty, jak i długie, kularowe dyskusje pozwoliły pisaćemu te słowa wyrobić sobie pogląd, że kształtujące się dopiero polskie środowisko badaczy argumentacji potrzebuje spotkań takich, jak to w Ustroniu. Okazało się, że brakuje wiedzy na temat działań i zainteresowań innych naukowców, wiedzy, która pozwoliłaby na poszerzenie pola współpracy. Jednocześnie zarówno tematyka, jak i poziom referatów prezentowanych na konferencji pokazują, że przed polską logiką nieformalną rysuje się całkiem obiecująca przyszłość.